

Tillstånd och upplysning

Lantbrukarnas Ekonomi AB
105 33 Stockholm

Ansökan om nöddispens på växtskyddsområdet för Vertimec

1. Beslut

Kemikalieinspektionen bifaller ansökan om dispens från kravet på produktgodkännande för nedanstående produkt.

Produktnamn	Vertimec
Regnr	Ej godkänd
Gäller från och med	10 augusti 2023
Gäller till och med	7 december 2023

Den som använder Vertimec ska uppfylla de kunskapskrav som gäller för användning av växtskyddsmedel i klass 2 L.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Produktens klassificering och märkning

Produkten ska vara märkt enligt kraven i förordning (EU) nr 547/2011.

Följande standardfraser ska framgå av produktens märkning.

- SP1: Förorena inte vatten med produkten eller dess behållare. Rengör inte sprututrustning i närheten av vattendrag. Undvik förorening via avrinning från gårdsplaner och vägar.

Dessutom ska produkten vara märkt och klassificerad enligt CLP-förordningen.¹

Ni har lämnat följande uppgifter om produktens klassificering.

Piktogram	
Signalord	Varning
Faroangivelser	H302 Skadligt vid förtäring H319 Orsakar allvarlig ögonirritation H410 Mycket giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter H373 Kan orsaka organskador (Nervsystem) genom lång eller upprepad exponering.
Skyddsangivelser	P260 Inandas inte damm/ rök/ gaser/ dimma/ ångor/ sprej P280 Använd skyddshandskar/ skyddskläder/ ögonskydd/ ansiktsskydd P305 + P351 + P338 VID KONTAKT MED ÖGONEN: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja P314 Sök läkarhjälp vid obehag P391 Samla upp spill P501 Innehållet/ behållaren lämnas till en godkänd avfallsanläggning

1.2 Sammanställning över alternativa metoder

Ni anger i dispensansökan att tiden för planering och genomförande av strategiförsök under innevarande kalenderår är för kort. Därför ska en eventuell ny ansökan om dispens för Vertimec för samma ändamål som den nu aktuella dispensansökan innehålla en sammanställning över vilka strategiförsök som ni planerar att genomföra. Sammanställningen ska beskriva hur information från försöken kan bidra till att undvika behov av dispens.

2. Beskrivning av ärendet

Vi fick in er ansökan om dispens den 18 juli 2023.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.

Sökande	Lantbrukarnas Ekonomi AB 105 33 Stockholm
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Vertimec
Produktens registreringsnummer	Ej godkänd
Verksamma ämnen	Abamectin 18 g/L. Ämnet är godkänt till och med 31 mars 2038. ²
Funktion	Insekticid
Sökt användningsområde	Mot insekts- och kvalsterangrepp i yrkesmässig odling av prydnadsväxter i växthus

2.1 Era motiv till ansökan om dispens

Dvärgkvalster och trips angriper bladen i växthuskulturer av prydnadsväxter.

Blad som angrips av dvärgkvalster blir sköra (bräckliga), missfärgade, mindre och missbildade. Bladkanterna på unga blad viker sig uppåt inåt. Angripna plantor stannar upp i växt och skotten blir missbildade. Även blommor och blomknoppar angrips med missbildade och missfärgade kronblad som följd. Om plantorna är starkt angripna kan bladen, blomknopparna eller skotten dö. Sådana plantor blir osäljbara. Dvärgkvalster gömmer sig långt inne i växtdelarna och går endast att nå med preparat som verkar systemiskt.

Trips suger ur cellerna på bladen som får ett gråaktigt och silveraktigt utseende. Den försämrade tillväxten hos växten gör att den inte utvecklas som den ska. Trips förstör också blommorna hos prydnadsväxter.

På grund av rådande väderlek är det stora insektsangrepp i år. Biologisk bekämpning används i stor utsträckning i odling av prydnadsväxter. Det finns dock inte tillräckligt med effektiva biologiska bekämpningsmedel mot dvärgkvalster. Ett stort angrepp av trips är svårt att hantera med biologisk

² Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/515 av den 8 mars 2023 om förnyelse av godkännandet av det verksamma ämnet abamectin i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 och om ändring av kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011.

bekämpning. Trips kan även övervintra i växthusen och därmed ge angrepp vid senare tillfälle om man inte lyckas bekämpa det helt.

EU Kommissionen har beslutat om nya gränsvärden för det verksamma ämnet abamektin. Gränsvärdena ska tillämpas från och med den 20 augusti 2023, det framgår av förordning (EU) 2023/198. Kemikalieinspektionen har därför öppnat ett ärende om omprövning för att se om kraven i produktgodkännandet är uppfyllda.

Det verksamma ämnet abamektin har även förnyats på EU-nivå. Förnyelsen ska tillämpas från och med den 1 april 2023. Det framgår av förordning (EU) nr 2023/515.2.

Syngenta Nordics A/S har meddelat att de inte kommer att ansöka om förnyat produktgodkännande för Vertimec. Kemikalieinspektionen har mot denna bakgrund tagit beslut den 1 april 2023 om att återkalla produktgodkännandet för Vertimec med registreringsnummer 4693. Förbud mot såväl försäljning som användning gäller efter den 31 juli 2023.

Kemikalieinspektionen bedömer att risken för att halten abamektin i de skördeprodukter där gränsvärdet sänks, dvs jordgubbar, tomater, slanggurkor, zucchini/squash, vårklynne, vintersallat, vårsallat, mache (sallat), fältsallat, sallat, körvel och persilja, riskerar att överskridas om användningen av Vertimec sker senare än den 31 juli 2023.

Ni konstaterar att det är ovanligt med ett beslut med en sådan snabb utfasning av ett preparat som detta. Beslutet kommer att ha stor inverkan, då förutsättningarna för bekämpning av insekter och kvalster snabbt ändrats för pågående och planerad produktion. Odlingen av prydnadsväxter, som denna dispensansökan avser, påverkas inte av beslutet om sänkta gränsvärden.

Ni ansöker därför om dispens för insekticiden Vertimec under perioden 2023-08-10—2023-12-07.

2.1.1 Beskrivning av odlingens omfattning och farans utbredning över landet

Prydnadsväxtodlingen i växthus finns över hela landet med en viss koncentration i södra Sverige.

Odlingen av prydnadsväxter sker på en samlad yta av 1 420 000 kvm, vilket är knappt hälften av Sveriges totala växthusyta.

Vertimec är nödvändig för att kunna bemästra svåra angrepp av trips och toppskottsqualster/dvärgkvalster.

Under hösten finns behov av Vertimec i betydelsefulla kulturer som till exempel cyklamen, bollkrysanthemum och julstjärna.

Det totala antalet företag respektive krukväxter som finns i hela riket är 413 företag och 77 663 000 krukväxter.

Odlarna lyfter problematiken med kvaliteten och anger att det kommer bli ett högre svinn. Ni räknar med 10-30 % ökat bortfall i intäkter. För ovan nämnda kulturer innebär detta ett intäktsbortfall på ca 4 miljoner kr totalt sett för cyklamen, 9 450 000 kr för krysanthemum och 14 miljoner kronor för julstjärna.

Odlingen av vissa kulturer, som till exempel cyklamen, riskerar att upphöra om kvaliteten inte kan upprätthållas på grund av att insekts- och kvalsterangrepp inte kan bekämpas. Andra kulturer som drabbas av kvalster eller trips kommer att minska i omfattning.

2.1.2 Er beskrivning av alternativ

Det finns insektsmedel godkända i prydnadsväxter i växthus, men inte något av dem är lika effektivt som Vertimec vid höga temperaturer och särskilt mot toppskottsqualster och andra dvärgkvalster.

1.) Azatin EC (v s azadiraktin A 26 g/L), reg nr 5505

Azatin är godkänt mot insektsangrepp i bland annat prydnadsväxter i växthus. Medlet fungerar dels som kontaktmedel men främst genom att insekter suger och äter på behandlade växter. Toppskottsqualster gömmer sig i toppskotten, dit medlet har svårt att nå.

2.) Botanigard WP [v s Beauveria bassiana (Balsamo) Vuillemin GHA 4,4E10 cfu/g], reg nr 5406

Botanigard är ett insektsmedel som används mot vita flygare/mjöllöss och är farligt för humlor. Det är inget alternativ när det gäller bekämpning av trips och kvalster.

3.) Conserve (v s spinosad 120 g/L), reg nr 4511

Conserve kan användas vid insektsangrepp i prydnadsväxter och då för bekämpning av i första hand trips och minerarflugor. Medlet är inte effektivt mot kvalster. Produkten kommer att omregistreras under 2023. Marknaden har börjat avvisa växter behandlade med Conserve och det är ytterligare en anledning till att det inte är ett alternativ.

4.) Dipel DF (v s Bacillus thuringiensis kurstaki ABTS-351 2,16E10 cfu/g), reg nr 5243

Dipel är ett insektsmedel som endast är effektivt mot fjärilslarver och är därför inget alternativ till Vertimec.

5.) Eradicoat Max (v s maltodextrin 433 g/L), reg nr 5536

Eradicoat är ett kontaktverkande insektsmedel mot spinnkvalster och vita flygare/mjöllöss. Produkten är inte effektiv mot andra kvalster och trips, som gömmer sig i bladverket och toppskotten. Insekterna är därmed svåra att träffa. Produkten är därför inget alternativ till Vertimec.

6.) Flipper (v s Fettsyra (C7-C18) kaliumsalt 479,8 g/L), reg nr 5512

Flipper får användas mot insektsangrepp i prydnadsväxter i växthus. Produkten är en såpa med enbart kontaktverkan och kan användas mot till exempel bladlöss, mjöllöss, trips och spinnkvalster. Produkten är inte effektiv mot toppskottskvalster och andra dvärgkvalster.

7.) Gnatrol SC (v s Bacillus thuringiensis subspecies israelensis serotyp H-14, stam AM65-52 5,09E10 cfu/ml), reg nr 5241

Gnatrol används mot larver av sorgmyggor och fungerar inte mot angrepp av trips eller kvalster. Gnatrol är därför inget alternativ till Vertimec.

8.) Mainspring (v s cyantraniliprol 40 vikt-%), reg nr 5558

Mainspring är ett systemiskt medel mot insektsangrepp. Det är i första hand avsett för bekämpning av tvillingfläckat metallfly, smalvingat lövfly, amerikansk blomtrips och serpentinminerarflyga.

Blommande växter får lämna växthuset tidigast 7 dagar efter behandling.

Mainspring är inte effektivt mot kvalster och är därför inget alternativ till Vertimec.

9.) Milbeknock (v s milbemycin A3 2,79 g/L och milbemycin A4 6,51 g/L), reg nr 5819

Milbeknock får användas mot angrepp av insekter och kvalster i prydnadsväxter. Medlet är translaminärt, men inte systemiskt. Produkten används för bekämpning av minerarflugor och spinnkvalster och inte mot dvärgkvalster i prydnadsväxter. Produkten är under utfasning.

10.) Mospilan SG (v s acetamiprid 20 vikt-%), reg nr 5708

Mospilan får användas mot insektsangrepp, medlet verkar systemiskt och är i första hand effektivt mot bladlöss och mjöllöss/vita flygare. Produkten är därför inte något alternativ till Vertimec. Marknaden har börjat avvisa växter behandlade med Mospilan och det är ytterligare en anledning till att det inte är ett alternativ.

11.) Movento SC 100 (v s spirotetramat 100 g/l), reg nr 5246

För Movento finns ett UPMA-godkännande för att använda produkten mot insektsangrepp i prydnadsväxter i växthus. Medlet tas upp i plantan och kommer därefter att ha verkan på sugande insekter, särskilt i unga stadier. Produkten får endast användas före blomning och är därför inte tillräcklig.

12.) NeemAzal-T/S (v s azadiraktin A 9,8 g/L), reg nr 5387

Neemazal har effekt mot bitande och sugande insekter som får i sig den aktiva substansen via födointag. Det kan ta 7-10 dagar innan effekt uppnås. Den verkar lokalsystemiskt och rekommenderas inte mot dvärgkvalster.

13.) Orocide Plus (v s apelsinolja 58,96 g/L), reg nr 5605

Orocid Plus är ett kontaktverkande medel (apelsinolja) och fungerar därför inte tillräckligt effektivt i likhet med tidigare beskrivna kontaktverkande medel.

14.) Pirimor (v s pirimikarb 50 vikt-%), reg nr 5463

Pirimor är ett selektivt bladluspreparat och är därför inget alternativ till Vertimec.

15.) Preferal (v s Isaria fumosorosea Apopka 97 2E9 cfu/g), reg nr 5344

Preferal innehåller en insektsparasitär svamp mot vita flygare. Preferal är därför inget alternativ till Vertimec.

16.) Raptol (v s rapsolja, raffinerad 825,3 g/L och pyretriner 4,585 g/L), reg nr 5351

Raptol har en snabb kontaktverkande effekt mot många betydande skadeinsekter, som bladlöss, spinnkvalster, vita flygare, larver, skalbaggar och bladsteklar. Liksom tidigare beskrivna kontaktverkande medel fungerar inte Raptol tillräckligt effektivt mot toppskottskvalster. Raptol bör inte användas i julstjärna. Raptol får inte spridas på blommande växter där pollinerande insekter aktivt söker efter föda.

17.) Teppeki (v s flonikamid 50 vikt-%), reg nr 5847

Teppeki är systemiskt verkande och används i första hand mot bladlöss. Medlet får inte spridas där pollinerande insekter aktivt söker efter föda. Medlet är därför inget alternativ till Vertimec.

18.) Turex 50 WP (v s Bacillus thuringiensis kurstaki/aizawai GC-91 3E10 cfu/g), reg nr 4492

Turex har endast effekt mot fjärilslarver och är därför inget alternativ till Vertimec.

2.1.3 Omvärldsanalys. Existerande medel (verksamma ämnen) i Norra zonen inklusive Norge och andra relevanta konkurrentländer för samma skadegörare och grödor

I Danmark är Vertimec tillåtet att använda till hösten 2025.

I Finland finns beslut om att användning av Vertimec är tillåten tills under våren 2024.

2.2 Er beskrivning av åtgärder för att undvika upprepad dispens

Ni hänvisar till att beslutet om utfasning av Vertimec har kommit med kort varsel. Därför har ni under innevarande kalenderår inte någon möjlighet att göra en plan eller strategi för hur faran ska hanteras i framtiden.

3. Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009.³ Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärjas på något annat rimligt sätt. Det framgår av artikel 53 i förordningen.

4. Kemikalieinspektionens bedömning

4.1 Bedömning av faran

Angrepp av insekter och kvalster i växthuskulturer av prydnadsväxter utgör ett allvarligt hot mot produktionen, då det saknas effektiva produkter mot insekter och kvalster. Vertimec används kurativt, inte förebyggande. Produkten används främst när den biologiska bekämpningen inte räcker till, som vid höga temperaturer, då skadegörarna förökar sig snabbare än vad rovdjuren gör. Vertimec används också mot kvalster där det idag inte alltid finns ett fullvärdigt alternativ, särskilt vad gäller dvärgkvalster och då speciellt toppskottskvalster.

Ni har visat att bristen på effektiva preparat i växthuskulturer av prydnadsväxter kan leda till stora ekonomiska förluster för odlarna. I en del fall, särskilt för odlingar av cyklamen, bollkrysantemum och julstjärna kan det leda till att odlingen av dessa kulturer upphör, om aktuella skadegörare inte kan bekämpas.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

Ni har därmed visat att insekter och kvalster i växthuskulturer av prydnadsväxter kan utgöra ett hot mot växtproduktionen.

4.2 Bedömning av alternativ

Det finns godkända produkter som kan användas mot insektsangrepp i prydnadsväxtekulturer i växthus, men de har ingen eller otillräcklig effekt mot trips och dvärgkvalster.

Ni har visat att det saknas rimliga alternativ för att undanröja den fara som beskrivs i er ansökan.

4.3 Bedömning av särskilt fall

Dispens får endast beviljas om det rör sig om ett särskilt fall. Särskilt fall kan anses föreligga vid oförutsedda faror som inte kan avvärjas med alternativa medel eller metoder. Det finns inga andra metoder eller godkända produkter mot trips och dvärgkvalster i odlingar av växthuskulturer av prydnadsväxter. Kemikalieinspektionen bedömer att rekvisit för särskilt fall därmed föreligger för användning mot trips och dvärgkvalster i odlingar av prydnadsväxtekulturer i växthus.

4.4 Motivering av villkor

4.4.1 Bedömning av hälso- och konsumentrisker

Kemikalieinspektionen bedömer att växtskyddsmedlet kan medföra risker för användare genom dess toxikologiska egenskaper. Vi beslutar därför att skyddshandskar, skyddskläder och ögonskydd/ansiktsskydd ska användas vid hantering av produkten samt vid arbetsmoment som innebär risk för kontakt med brukslösning eller sprutdimma. Andra hälsoskyddsåtgärder får användas om de ger minst motsvarande skydd.

Före återinträde i behandlade utrymmen, ska utrymmena vädras ordentligt. Återinträde i utrymmen där sprutning utförts får inte ske tidigare än 24 timmar efter behandling. Andra hälsoskyddsåtgärder får användas om de ger minst motsvarande skydd.

4.4.2 Bedömning av miljörisker

Kemikalieinspektionen bedömer att växtskyddsmedlet kan medföra risk för pollinerande insekter i växthus. Vi beslutar därför att humlekolonier och andra pollinerande insekter ska tas bort, eller att ingången till boet ska stängas före spridning av växtskyddsmedlet. Insekterna får återintroduceras i odlingen 3 dagar efter behandlingen.

4.4.3 Slutsats

Kemikalieinspektionen bedömer att insekts- och kvalsterangrepp i yrkesmässig odling av prydnadsväxter i växthus är ett hot mot växtproduktionen och att det saknas alternativa sätt att avvärja faran i odlingar av prydnadsväxter i växthus. Vi bedömer att faran utgör ett särskilt fall, då det uppkommit ett hastigt bortfall av nödvändiga preparat för bekämpning av insekts- och kvalsterangrepp i yrkesmässig odling av prydnadsväxter i växthus. Det är inte resultatet av ett permanent återkommande växtskyddsproblem. Tiden för utveckling av behandlingsstrategier med alternativa medel och/eller metoder under innevarande kalenderår är för kort.

Er ansökan om dispens ska därför bifallas med de villkor som framgår av bilagan.

5. Upplysningar

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjlighet för innehavaren att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 i förordning (EG) nr 1107/2009. Under vissa förutsättningar finns samma möjlighet för till exempel jordbruksorganisationer.

Om produkten redan är godkänd i Sverige för viss användning finns möjlighet att ansöka om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 i förordning (EG) nr 1107/2009.

5.1 Anmälan till produktregistret

Om ni tillverkar eller för in kemiska produkter till Sverige ska ni anmäla verksamheten till Kemikalieinspektionens produktregister. Anmälan ska göras så snart som möjligt. Läs mer om produktregistret på www.kemi.se.

5.2 Årlig redovisning av mängduppgifter

För växtskyddsmedel finns krav på redovisning av överlåten mängd för användning på den svenska marknaden. Kravet omfattar även den som innehaft en dispens.

6. Att överklaga

Ni kan överklaga vårt beslut till mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, men ni ska skicka överklagandet till Kemikalieinspektionen. Ni kan skicka överklagandet med post eller e-post.

Adress

Kemikalieinspektionen
Box 2
172 13 Sundbyberg

E-postadress

kemi@kemi.se

Vi måste få överklagandet inom tre veckor från den dag då ni tog emot beslutet.

Förklara hur ni vill att beslutet ska ändras och varför. Överklagandet ska dessutom innehålla följande uppgifter:

- Diarienummer och datum för beslutet som överklagas
- namn, företag eller organisation
- personnummer eller organisationsnummer
- postadress och e-postadress
- telefonnummer (hemligt telefonnummer behöver bara lämnas om domstolen begär det)
- om ni har ett ombud ska ni även ange ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer.

Vi avgör om överklagandet kommit in i rätt tid och om beslutet ska ändras innan vi skickar det till mark- och miljödomstolen.

7. Beslutande

Beslutet har fattats av